

KAROL B. Janowski o SYSTEMIE POLITYCZNYM

Analiza systemu politycznego w Polsce pozwala sformułować opinię o uleganiu przezeń w latach osiemdziesiątych znamionom przeobrażenia. Zawierały one symptomy zmian jego relacji wobec systemu społecznego oraz wzajemnych stosunków między jego poszczególnymi elementami. Dotyczyły one także filozofii władzy, jak i sposobów jej organizowania i sprawowania. Taki wniosek nasuwa się, jeśli rozważyć system polityczny w perspektywie historycznej oraz potraktować go jako układ dynamiczny. Obejmuje on państwo, mechanizmy jego funkcjonowania oraz władzę państwową, jej kreowanie oraz podejmowanie przez nią decyzji, a także partie polityczne, organizacje społeczne, grupy formalne i nieformalne, uczestniczące w procesach decyzyjnych państwa. Składają się nań ponadto idee go (system) konstytuujące oraz sposoby komunikowania i informacji, płaszczyzny i kanały artykulacji i harmonizowania interesów, a także mobilizacji i aktywności społecznej i politycznej.

W istocie idzie tu o całokształt instytucji, mechanizmów, powiązań i zależności tworzących dynamiczną funkcjonalność, czyniącą z systemu politycznego układ zdolny do rozwiązywania konfliktów, harmonizowania sprzecznych interesów. Takie ujęcie systemu politycznego najogólniej odzwierciedla z jednej strony jego strukturę, mechanizmy funkcjonowania, typ związków i zależności między jego poszczególnymi ogniwami, z drugiej zaś strony pokazuje jego cechy pożądane, niejako idealne.

Jeśli idzie o tę pierwszą kwestię, jest to ujęcie wyraźnie wykraczające poza koncepcję prawną, wedle której system polityczny to całokształt instytucji, organizacji społecznych, które cechą polityczności uzyskują poprzez objęcie swym działaniem sfery polityki, głównie zaś władzy, określanej jako zdolność do narzucenia i egzekwowania decyzji, czyli wpływania na ludzi tak, aby zachowywali się w sposób oczekiwany i pożądany. Natomiast ujęcie systemu politycznego jako układu dynamicznego o znamionach strukturalno-funkcjonalnych uwzględnia koncepcje formułowane przez socjologów podnoszących wagę grupowych form życia politycznego. W tej perspektywie system polityczny jest dynamicznym mechanizmem przetwarzającym impulsy płynące z otoczenia oraz z samego systemu politycznego w decyzje polityczne kształtujące zachowania polityczne i inne zachowania społeczne.²⁾ Systemowe ujęcie polityki wywodzi się z potrzeby ukazywania związków polityki z jej otoczeniem - społeczeństwem. „Sama idea sugeruje - stwierdzał David Easton - że możemy, przynajmniej dla celów analitycznych, oddzielić życie polityczne od reszty działań społecznych oraz analizować je tak, jakby w danej chwili było ono samodzielnym bytem osadzonym w środowisku (lub otoczeniu), w którym działa, lecz wyraźnie od niego odróżnialnym”.³⁾

Przedmiotem refleksji uczyniono tedy przeobrażenia polityczne w Polsce obejmujące najistotniejsze (reprezentatywne) zmiany o charakterze instytucjonalnym i strukturalno-funkcjonalnym. Idzie więc o najogólniejsze ukazanie genezy, przebiegu, dynamiki i skutków transformacji politycznej, w tym określenie

7

Przypisy do Wprowadzenia

1. Vide: A. Antoszewski: Konstytucja w świetle refleksji politologicznej. W: Nowa Konstytucja RP - wartości, jednostka, instytucje. red. K.B. Janowski. Toruń 1991; Por. F. Siemieński: Prawo konstytucyjne, Warszawa 1976; A. Burda: Polskie prawo państwowe, Warszawa 1976; Z. Jarosz, S. Zawadzki: Prawo konstytucyjne, Warszawa 1980.
2. Nauka o polityce, red. A. Bodnar. Warszawa 1988, s. 17.
3. D. Easton: Analiza systemów politycznych. W: Elementy teorii socjologicznych. Materiały do dziejów współczesnej socjologii zachodniej. Wybór W. Derczyński, A. Jasińska-Kania, J. Szacki, Warszawa 1978, s. 563.

KAROL B. JANOWSKI

**PRZEOBRAŻENIA
POLITYCZNE
W POLSCE 1988-1992**

**PRÓBA ANALIZY
TEORIOPOLITYCZNEJ**

WYDAWNICTWO
PEDAGOGICZNE
KIELCE 1992

KAROL B. JANOWSKI

PRZEOBRAŻENIA

POLITYCZNE

W

POLSCE

1988 - 1992

PRÓBA ANALIZY
TEORIOPOLITYCZNEJ